

4. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык : пособ. для учителей / Коряковцева Н. Ф. – М. : Аркти, 2002. – 176 с.
5. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / Леонтьев А. Н. – М. : Политиздат, 1977. – 303 с.
6. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников / Пидкасистый П. И. – М. : Педагогика, 1980. – 112 с.
7. Ященко Н. В. Преимущество в организации самостоятельной деятельности студентов на материале изучения английского языка : дисс. ... канд. пед. наук / Ященко Н. В. – Барнаул, 2001. – 20 с.

РЕЗЮМЕ

О. Л. Тамаркина. Самостоятельная учебная деятельность студентов.

В статье рассмотрена самостоятельная учебная деятельность как особая деятельность учащихся, которая имеет развивающий потенциал и стимулирует самостоятельность студентов. Значимая роль должна быть отведена процессам общей учебной деятельности преподавателя и студентов при установлении между ними взаимоотношений партнерства и сотрудничества; развитию способностей осмысленного и самостоятельного установления цели и саморегуляции учебной деятельности.

Ключевые слова: самостоятельность, самостоятельная учебная деятельность, самостоятельная учебная работа, самостоятельная познавательная деятельность, степень самостоятельности, познавательная задача, самостоятельное изучение, самоорганизация.

SUMMARY

O. Tamarkina. Students' self educational activity.

In this article the author considers the self educational activity as a special type of students' activity which has the potential and stimulate the students' self educational activity. The main role must be given to the processes of common educational activity between a teacher and students in setting relations of partnership and co-operating; in developing understandable capabilities and to set aims by themselves in educational activity.

Key words: self activity, self educational activity, self educational job, self cognition, degree of self-dependency, cognition task, self learning, self organization.

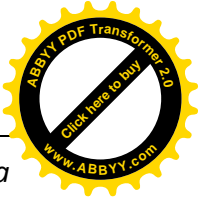
УДК 371.388–057.87:378.661

Л. В. Філіппова

Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

У статті розглянуто, як можна отримати компетентних спеціалістів фармацевтичної промисловості за правильної організації самостійної роботи вчорашніх школярів, як самостійна робота студентів фармацевтичного факультету може впливати на подальший розвиток професійних навичок. Досліджено види самостійної роботи студентів, які використовуються в Національному медичному університеті, та взаємозв'язки, які виникають під час роботи між студентом – викладачем, між студентом – студентом.

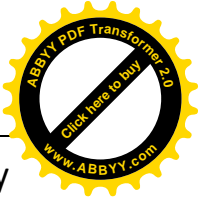
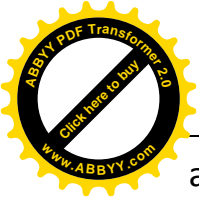
Ключові слова: спеціалісти, фармацевтична промисловість, самостійна робота, професійні навички, взаємозв'язки.

Постановка проблеми. Самостійна робота є невід'ємною складовою підготовки та формування конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці. Одним із головних завдань вищої медичної школи є розвиток у студентів здатності до самовдосконалення та самоосвіти. Для вирішення цього завдання необхідно змінити просту традиційну форму передачі знань в готовому вигляді від викладача до студента. Для досягнення успіху необхідно спонукати студента перейти від пасивного споживання знань до активної дії. Саме ця активна дія допомагає студенту сформулювати проблему, знайти оптимальні шляхи для вирішення головних питань. З уміння ефективно опрацьовувати лекційний матеріал, розпочинається формування власних оцінних суджень, прагнення до самоосвіти, розвиток умінь самостійно навчатися, усі ці риси сприяють глибокому засвоєнню наукових знань та їх творчій реалізації в майбутній професійній діяльності. Самостійна робота розвиває у студента таку важливу рису, як самовиховання, оскільки воно є важливим показником активності та зрілості особистості.

Аналіз актуальних досліджень. Поняття «самостійна робота» в педагогіці трактується неоднозначно. Ця неоднозначність значною мірою пов'язана з ототожненням таких понять, як «самостійність», «самостійна діяльність», «самостійне заняття», «самоосвіта». Багато дослідників під самостійною роботою розуміють заплановану роботу студента, яка виконується за завданнями та методичними рекомендаціями викладача, але без його участі.

Як засвідчив аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури під самостійною роботою більшість авторів [1; 2; 4; 5; 7; 8] розуміють будь-яку роботу, яка організована викладачем і спрямована на досягнення певної дидактичної мети у спеціально відведений для цього час. Самостійна робота дає змогу констатувати, що необхідно перенести центр ваги з інформації на набуття навичок самостійного її аналізу, на розвиток ініціативи, активності самої особистості, уміння одержувати потрібні знання.

У педагогічній науці використовуються різні підходи до класифікації самостійної роботи, наприклад: за умовами виконання [9]; за способом накопичення фактичних знань із предмета [3]; за обов'язковістю [6]. Деякі

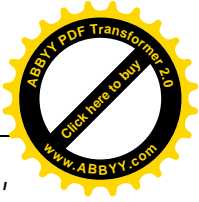
автори (Н. Дайрі, В. Козаков, П. Підкасистий) убачають основну мету самостійної роботи у формуванні самостійності особистості.

Як ми спостерігаємо усі автори дають різні визначення «самостійної роботи» та наголошують на різних її аспектах. Водночас усі вони погоджуються з тим, що самостійна робота є невід'ємною частиною навчання під час підготовки майбутніх фахівців. Розумова, творча самостійність є одним із конкретних проявів самостійності як властивості особистості.

Мета статті. У статті ми намагаємось наголосити в самостійній роботі студента фармацевтичного факультету щодо визначення додаткової мети самим студентом відповідно до навчального плану. Це приводить до того, що студент самостійно визначає додаткові навчальні цілі. Нашою метою було з'ясувати вплив викладача на розвиток та організацію самостійної роботи студента, як він намагається під час самостійної роботи активізувати пізнавальну діяльність студента у процесі викладання природничо-наукових дисциплін, тим самим спонукає його перейти від пасивного стану до активного суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності, вплив керованого процесу професійно-педагогічного спілкування на виникнення зв'язків студент – студент.

Виклад основного матеріалу. Донедавна основна функція вищих навчальних закладів полягала у передачі традиційним шляхом інформації майбутнім фахівцям фармацевтичної галузі. Але для отримання конкурентоспроможних та висококваліфікованих фахівців фармацевтичної галузі необхідно у студентів виховувати творчу особистість. Як відомо, творчість неможлива без знань. Таким чином, необхідно поєднати інформаційну і творчу функцію освіти. Для цього потрібно розвинути показники активності та зрілості особистості, тим самим розвинути самовиховання у студентів фармацевтичного факультету.

Для досягнення мети ми на кафедрі «Медичної та загальної хімії» Національного медичного університету організуємо самостійну роботу так, щоб знайти індивідуальний підхід до кожного студента. Аудиторна робота повинна бути максимально виконана всіма студентами фармацевтичного факультету без винятку. Додатково викладач повинен підготувати більш складні завдання для найкращих студентів. Завдання класифікуємо за рівнями складності і значущості для професійної підготовки майбутніх фахівців.

Такий підхід до класифікації самостійної роботи, як ми спостерігаємо, викликає у студента розвиток та становлення творчої позиції, яка пов'язується з освоєнням умінь конструювати, проектувати та прогнозувати свій освітній процес. Самостійна робота допомагає поглибленню знань, формує інтерес до пізнавальної діяльності, до оволодіння прийомами процесу пізнання, сприяє розвитку пізнавальних здібностей. Ефективна самостійна робота забезпечується сукупністю завдань різних типів (навчальних, прикладних та дослідницьких). Завдання з метою засвоєння знань та набуття вмінь і навичок, формування системи поведінки виконують студенти під керівництвом викладача.

Таким чином, самостійна робота – це робота, організована викладачем, яка пов'язана з розвитком особистості студента як суб'єкта професійної діяльності. Під час виконання самостійної роботи студент є суб'єктом власної навчально-пізнавальної діяльності, він здатний формувати індивідуальну освітню траєкторію навчання.

Ми на кафедрі використовуємо різні види самостійних робіт. Наприклад, *аудиторна самостійна робота*, яка відбувається безпосередньо за участі та під контролем викладача.

Цю роботу вводять у наслідок того, щоб під час аудиторних занять виявити причини появи помилок, які викладач спостерігає під час охоплення великого обсягу інформації студентами. Тому студент під час виконання аудиторної самостійної роботи швидко отримує необхідну консультацію з боку керівника самостійної роботи. Консультація під керівництвом викладача відбувається і під час читання лекцій та у процесі проведення семінарських, практичних та лабораторних занять.

Аудиторна самостійна робота вимагає від студента вміння слухати та записувати лекційний матеріал, також виступати з відповідями та доповідями на наукових конференціях, формулювати наукову точку зору, відповідати на заліках, іспитах. Ця форма самостійної роботи формує такі риси для обраної професії: комунікабельність, риторичну культуру, критичне самооцінювання та креативність.

Наступний вид – *позааудиторна самостійна робота*, яка реалізується студентом у режимі вільного часу, найчастіше *за межами аудиторії*. Цей вид самостійної роботи не вимагає безпосередньої участі викладача у процесі самостійного формулювання знань.

Позааудиторна самостійна робота має дві взаємопов'язані підсистеми – систематична та акордна самостійна робота. Під систематичною розуміють роботу, яка рівномірно розподілена впродовж певного часового проміжку і дозована невеликими порціями, а під акордною – довготривалу роботу. Головною метою акордної роботи є перетворення набутих навичок у нову якісну структуру. У цій новій структурі відбувається узагальнення набутих професійних навичок.

Позааудиторна самостійна робота вимагає від студента фармацевтичного факультету конспектування та опрацювання відповідної наукової літератури, доопрацювання та оформлення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу за посібниками і підручниками й іншими джерелами інформації, підготовки до заліку, іспиту, підготовки до виступу з доповіддю на науковій конференції. Саме така самостійна робота формує у студента риси, які стають головними для обраної професії: самовиховання, самоосвіту, інформаційну компетентність, саморозвиток та самоактуалізацію (рис. 1).

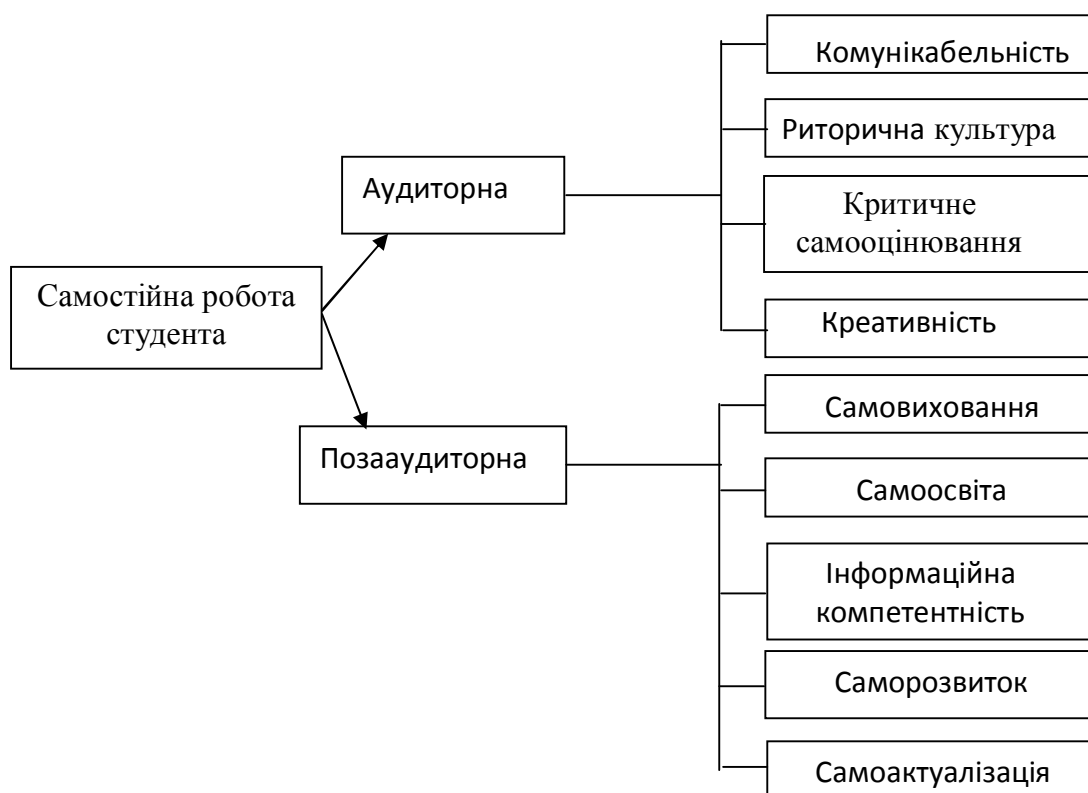
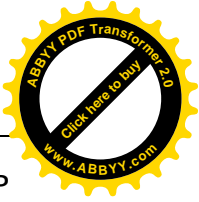

Рис. 1. Структура видів самостійної роботи студентів та формування професійних рис

Ми вважаємо, що успіх виконання самостійної роботи залежить від діалогу між студентами на професійні теми, тобто від навчального середовища, в якому студент знаходиться. Дійсно, ці зв'язки відіграють велику роль. Як довели спостереження, створення наукового мікроклімату у групі сприяє пізнанню особистості, обміну інформацією, організації діяльності. Усі ці чинники сприяють поглибленню зв'язків (викладач – студент, студент – студент) завдяки керованому процесу професійно-педагогічного спілкування. Система зв'язків спілкування схематично подана на рис. 2.

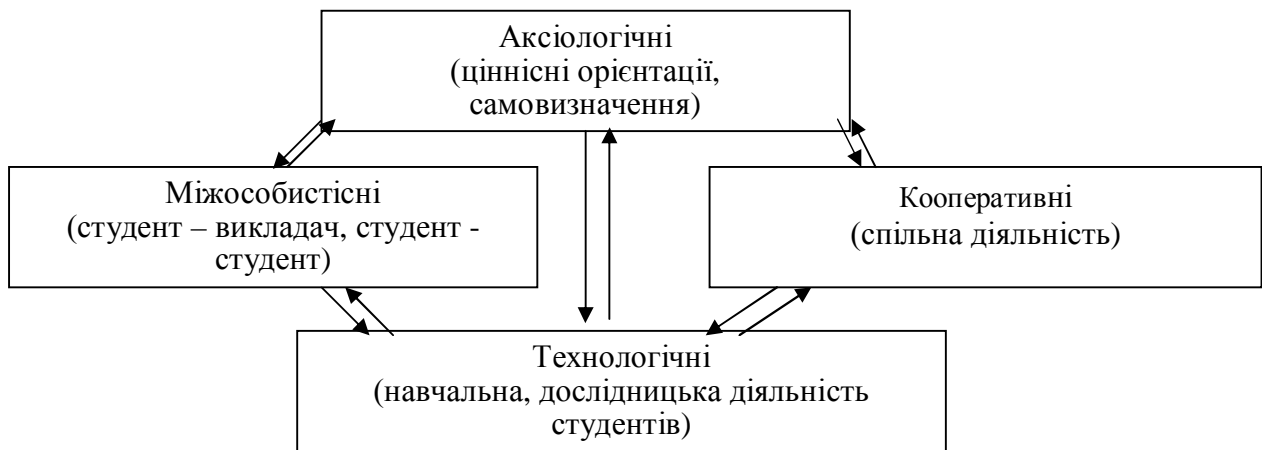
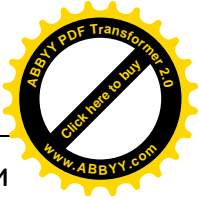

Рис. 2. Система зв'язків професійного неперервного саморозвитку студентів

Для організації активного оволодіння знаннями у процесі аудиторної роботи викладач працює не зі студентами «взагалі», а з конкретною особистістю. Перед викладачем постає завдання розвинути найкращі якості студента як майбутнього фахівця фармацевтичної галузі.

Таким чином, зв'язок викладач – студент є пріоритетним. Спостереження засвідчують, що студенту-першокурснику потрібен час на процес адаптації, у цьому процесі головну роль відіграє поведінка та ставлення викладача до студентів. Як довели наші дослідження, найбільш адаптованими є студенти з високою усвідомлюваною самооцінкою. Найменшу адаптованість мають студенти з низькою самооцінкою. Спілкування студентів між собою та з викладачем пришвидшує процес адаптації першокурсників і сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів. Як показують спостереження, основною умовою для організації самостійної роботи є активність самого студента. Цю активність може лише викликати викладач навчального закладу, але змусити студента до активності не може.

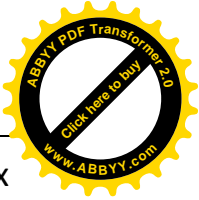
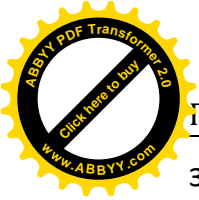
На нашу думку, роль викладача у процесі самостійної роботи студента полягає у плануванні, забезпеченні взаємозв'язку окремих компонентів системи навчальної діяльності, контролі навчальної діяльності та корекції дії. Викладач за цих умов перетворюється на організатора навчальної діяльності студентів, активізує та спрямовує їх мислення. Студент знаходиться в колі, координованому викладачем, і здійснює такі кроки: планує свої дії, об'єднує всі свої ресурси для знаходження розв'язку завдання, здійснює самоконтроль. Тобто самоорганізація студента відбувається за рахунок прямих та зворотних зв'язків із зовнішнім середовищем. Зовнішнім є інформаційно-освітнє середовище, в якому відбувається процес навчання. Це середовище характеризується міждисциплінарними зв'язками та інформаційно-комунікативними можливостями. Спілкування викладача з студентом є важливим чинником у формуванні навичок самостійної роботи, дозволяє стимулювати процес виконання завдань і визначає рівень готовності кожного студента до професійної діяльності.

Висновки. Самостійна робота – це цілеспрямований, тривалий, послідовний, педагогічний та психологічний процес, який має велике виховне значення: вона формує самостійність не лише окремих умінь і навичок, але й особистість майбутнього фахівця. Студенти навчаються планувати свою навчальну діяльність і контролювати хід її виконання. Завдяки формуванню пізнавальної перспективи посилюється мотивація до самостійної роботи, яка дає змогу розкрити професійний й особистісний творчий потенціал студента. Як довели спостереження, для організації успішного виконання самостійної роботи потрібно дотримуватися таких вимог, а саме:

1. Завдання для самостійної роботи повинні привертати увагу студента та зацікавлювати його. Вони повинні викликати потребу у вивченні даного матеріалу під впливом розкриття його значення для формування професійних здібностей.

2. Самостійні завдання повинні будуватися з поступовим ускладненням, тим самим вимагати від студента осмислення та вміння використовувати здобуті попередні знання та навички.

3. Викладачі повинні бути не лише організаторами самостійної роботи, а й уміти повернути увагу студента до характерних особливостей

здобутої інформації та надавати своєчасні рекомендації щодо їх поглибленого самостійного опрацювання.

ЛІТЕРАТУРА

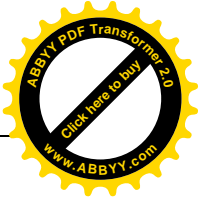
1. Андропов Б. А. Научно-методические основы организации самостоятельной работы студентов / Б. А. Андропов – Свердловск, 1991. – 110 с.
2. Белкин Е. Л. Педагогические основы организации самостоятельной работы студентов / Белкин Е. Л. – Орел, 1989. – 236 с.
3. Карпова К. И. Виды самостоятельной работы и ее обеспечение / Карпова К. И. // Использование в учебном процессе высшей школы методов активного обучения : Межвуз. сб. науч. трудов / [под ред. Г. Е. Ковалевой] – Ленинград, 1990. – С. 57–60.
4. Козаков Е. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение / Козаков Е. А. – К. : Вища школа, 1990. – 248 с.
5. Организация самостоятельной работы студентов в условиях интенсификации обучения / [Алексюк А. Н., Аюрзанайн А. А., Козаков В. А и др.] – К. : ІСДО, 1993. – 336 с.
6. Павлова Н. А. Самостоятельная работа студентов при изучении курса «Морфология современного русского языка» / Павлова Н. А. // Самостоятельная работа и активные методы обучения : тезисы докладов, выступлений и сообщений областной межвуз. науч.-практ. конф., (Омск, 1–2 марта 1989 г.). – Омск, 1989. – С. 153–159.
7. Пидкасистый П. И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы / Пидкасистый П. И. Фридман Л. М., Гарунов М. Г. – М. : Педагогическое общество России, 1999. – 354 с.
8. Сериков Г.К. Самообразование: совершенствование подготовки студентов / Сериков Г.К. –Иркутск, 1992. – 236с.
9. Червчата Л.М. Особливості організації самостійної діяльності студентів з іноземної мови / Л. М. Червчата // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 458–462.

РЕЗЮМЕ

Л. В. Филиппова. Самостоятельная работа студентов в высших учебных медицинских учреждениях как фактор профессионализма.

В статье рассмотрено, как можно получить компетентных специалистов фармацевтической промышленности при правильной организации самостоятельной работы вчерашних школьников, как самостоятельная работа студентов фармацевтического факультета может влиять на дальнейшее развитие профессиональных навыков. Исследовано виды самостоятельной работы студентов, которые используются в Национальном медицинском университете, и возникающие взаимосвязи во время работы между студентом – преподавателем, студентом – студентом.

Ключевые слова: *специалисты, фармацевтическая промышленность, самостоятельная работа, профессиональные навыки, взаимосвязи.*

SUMMARY

L. Filippova. Independent work of students in the higher medical school as factor professional.

In article it is considered as it is possible to receive competent experts of a pharmaceutical industry at the correct organisation of independent work of yesterday's schoolboys. As independent work can influence the further development of professional abilities of pharmacists. Some kinds of independent work of the students, arising mutual relations the student – the teacher, the student-- the student are considered.

Key words: experts, a pharmaceutical industry, independent work, professional skills, interrelations.

УДК 378:373.3–051

Т. Л. Чумахідзе

РВНЗ «Кримський гуманітарний
університет», м. Ялта

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті висвітлено основні положення психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до дослідницької діяльності. Визначено поняття «спільно-дослідницька діяльність», окреслено й охарактеризовано кожний складий її компонента. Розглянуто різні підходи до обґрунтування психолого-педагогічних понять.

Ключові слова: *підготовка майбутніх учителів початкових класів, дослідницька діяльність, дослідницька поведінка, мотивація пошуку, практична діяльність, спільно-дослідницька діяльність.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку наук у цілому наукове суспільство дедалі більше звертає увагу на підготовку фахівців, зокрема вчителів початкових класів. Відбувається оновлення змісту й методів початкової ланки освіти, акцентування проблематики загального розвитку школярів з'являється можливість альтернативного навчання. Завдяки вдосконаленню підготовки вчителів початкових класів маємо можливість надати наступному поколінню найкращі надбання сьогодення, тим самим ми не лише будуємо майбутнє, а й забезпечуємо його.

Реалії сьогодення деталізують підготовку фахівців із точки зору психології. У підготовці педагогічних кадрів неможливо ефективно на рівні сучасних потреб організувати діяльність без інтенсивного впровадження нових психологічних концепцій. Педагог, який зацікавлений у своїй роботі, який спрямовує свою діяльність на пізнання й удосконалення цілісного педагогічного процесу та його окремих компонентів, досконально вивчає